

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
Марина ГОРБАШЕВСЬКА
«8» травня 2024 року

ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи
та вивчення дисципліни

2023-2024 рік

Економіка та фінанси підприємства: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти ОПП «Менеджмент» ОС «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання / укл. Ткаченко О. Київ: МДУ, 2024. 23 с.

Укладач: кандидат економічних наук, доцент Олена Ткаченко

Рецензенти: кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та фінансів Вікторія Мацука

доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Світлана Верительник

Методичні рекомендації розглянуті та затверджені на засіданні кафедри менеджменту та фінансів

Протокол № 14 від «8» травня 2024 року

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНЦІЙ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. ЗАДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	8
6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИКОНАНИМИ ЗАВДАННЯМИ.....	21
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування	Обов’язкова	
	ОПП: «Менеджмент»		
Модулів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 12		2-й	2-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання (назва) <u>реферативне дослідження</u>		Семестр	
Загальна кількість годин – 150			
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,3 самостійної роботи студента – 6,4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		год. 30	14
		Практичні, семінарські	
		год. 30	16
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		год. 90	120
		Індивідуальні завдання: денна форма навчання – 2 год. заочна форма навчання – 2год.	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60 : 90 (40% : 60%)

для заочної форми навчання – 30 : 120 (20% : 80%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета. формування у здобувачів освіти системи спеціальних знань про сутність, базові поняття, зміст окремих функцій економічної і фінансової діяльності підприємства і формування на цій основі сучасного економічного мислення із набуттям навичок застосування аналітичних інструментів в управлінській діяльності.

Завдання.

розуміння економічних основи функціонування підприємств в умовах ринку, особливостей функціонування підприємств різних організаційно-правових форм, змісту основних напрямів та видів діяльності підприємств;

освоєння системи аналізу та планування фінансово-економічної діяльності підприємства із врахуванням факторів внутрішнього і впливу факторів зовнішнього середовища на результати діяльності та ресурси підприємства;

формування вмінь обґрунтовувати, аналізувати та планувати діяльність підприємства виходячи із його ресурсного потенціалу (виробничі потужності, трудові, майнові і фінансові ресурси), потреб ринку, результатів діяльності і завдань розвитку із врахуванням мінливості ринкової ситуації.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Економіка та фінанси підприємства» базується на знаннях і уміннях, що отримані при вивченні таких дисциплін як «Економічна теорія», «Вища математика», «Теорія організацій», «Статистика», «Історія менеджменту».

3. ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНЦІЙ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економіка та фінанси підприємства» спрямована на опанування наступних **компетентностей**.

Загальні:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК18. Здатність аналізувати і роз'яснювати завдання у фінансовій сфері.

СК19. Здатність проводити економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання; оцінку їх конкурентоспроможності.

Навчальна дисципліна «Економіка та фінанси підприємства» спрямована на забезпечення наступних програмних результатів навчання:

РН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

РН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

РН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

РН 18. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота студентів передбачає різні види робіт, які доповнюють, поглиблюють і розширюють коло знань, отримані на лекціях. По-перше, це - самостійне опрацювання лекційного матеріалу і додаткової літератури з метою засвоєння теоретичних положень, їх сутності і змісту, основних структурних елементів тем навчальної дисципліни.

Важливим засобом опрацювання лекційного матеріалу стає не лише освоєння матеріалу наданих викладачем лекцій, а самостійна робота із додатковими джерелами інформації, як з тими, що надає викладач, так і з власними, отриманими в результаті їх пошуку, відбору, анотування. Ознайомлення із різними точками зору на предмет навчання надає здобувачу освіти можливість визначити власну точку зору і аргументовано її представити. По дисципліні «Економіка та фінанси підприємства» увагу

слід приділяти кожній темі, тому що дисципліна побудована із структурно-пов'язаних елементів, які дозволяють послідовно розкривати наступні питання:

місце підприємства в системі соціально-орієнтованої ринкової економіки, характеристика організаційно-економічних умов функціонування підприємств, особливості державного регулювання їх діяльності, їх види і напрями діяльності;

сутність, функції, інструменти сучасного управління підприємством, поняття виробничої структури, організаційної структури, методів управління і напрямів його удосконалення;

поняття продукції підприємства, організації виробництва, методів вимірювання її обсягів, поняття життєвого циклу товару і його значення для формування товарної політики, асортиментного складу товарів;

зміст, завдання та місце виробничої програми в системі планування діяльності підприємства, маркетинговий аналіз як передумова формування програми випуску продукції і її ресурсне забезпечення;

трудові ресурси підприємства та їх характеристика, значення продуктивності праці для розвитку підприємства, методи нормування витрат праці і форми мотивації праці виробників, поняття тарифної системи, форм та систем преміювання;

поняття основних і оборотних засобів підприємства, їх склад і класифікація, амортизація як інструмент відтворення основних засобів і джерело формування фінансових ресурсів підприємства, методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства, нематеріальні активи підприємства, поняття, склад і структура оборотних коштів підприємства і особливості їх кругообігу;

поняття, сутність та класифікація інвестиційних ресурсів підприємства, їх структура, поняття інвестиційного проекту, його види і ризики, інструменти оцінки ефективності інвестиційно-інноваційних проектів з урахуванням їх ступеню ризику;

сутність і функції фінансів підприємства, поняття грошових фондів і фінансових ресурсів, основи їх організації, фінансова робота і її зміст на підприємстві, готівкові і безготівкові розрахунки на підприємстві, їх сутність;

характеристика витрат підприємства, їх значення і види (поточні і капітальні), поняття собівартості продукції, показники і порядок

обчислення собівартості, поняття і методи калькуляції повних витрат продукції, послуг і собівартості;

поняття результату фінансово-господарської діяльності підприємства, прибутку і схеми його формування, балансовий прибуток і прибуток від реалізації, сутність оподаткування підприємства, його загальні принципи в межах українського законодавства;

необхідність і сутність кредитування підприємства, банківське кредитування, банківські рахунки і порядок їх відкриття, безготівкові розрахунки, небанківське кредитування, кредитування підприємств державою і міжнародними фінансово-кредитними інститутами;

фінансові результати діяльності підприємства, їх види та класифікація, місце в системі економічних показників діяльності, сутність і способи розрахунку прибутку підприємства, методики визначення ефективності діяльності підприємства і основні показники рентабельності і особливості їх розрахунку.

Таким чином, в цих послідовних питаннях розкрито основний зміст всієї навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства». При самостійній роботі передбачено вивчення окремих питань по кожній темі дисципліни на основі рекомендованої навчальної літератури, що є елементом підготовки до семінарських і практичних аудиторних занять.

Другим елементом самостійної роботи, більш значним за обсягом часу на їх виконання, постають завдання різного плану, що спрямовані в більшому ступені на оволодіння вміннями і прийомами аналізу діяльності підприємства, розрахунком показників і побудови їх систем, роботою із даними реальних підприємств, формуванням на основі аналізу власних висновків і їх обґрунтуванням розрахунками.

Виконання завдань за основними темами навчальної дисципліни має виконуватися кожним студентом, що надає можливість по закінченню навчання отримати максимальну кількість балів перед проведенням іспиту.

5. ЗАДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Місце підприємства в ринковій соціально орієнтованій економіці

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Визначити сфери впливу і чинники зовнішнього середовища для підприємств різних галузей національного господарства:

- кондитерська фабрика;
- піцерія;
- завод з виробництва вікон;
- пральня;
- магазину з продажу авто.

Результати можна представити у вигляді таблиці або схеми (на ваш вибір). До кожного із зазначених підприємств навести реальні приклади. До тексту відповіді бажано надати візуальне супроводження (фото підприємства, компанії, ...).

2. Побудуйте таблицю, в якій порівняйте за різними критеріями наступні види підприємств:

- публічне акціонерне товариство;
- приватне акціонерне товариство;
- товариство з обмеженою відповідальністю;
- товариство з додатковою відповідальністю;
- повне товариство.

Результати представити у вигляді таблиці, що оформлена у відповідності до нижче наведеного прикладу. Структура таблиці має включати складові, що наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Види підприємств і їх характеристика

Вид підприємства	Визначення	Вимоги до розміру капіталу	Приклади підприємств (назва, сайт)
Публічне акціонерне товариство			
Приватне акціонерне товариство			
Товариство з обмеженою відповідальністю			
Товариство з додатковою відповідальністю.			
Повне товариство			

Тема 2. Структура і особливості управління підприємством

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Представити у вигляді таблиці (або схеми) переваги і недоліки технологічної, предметної і змішаної виробничої структури. По кожній із названих типів структур навести також приклади із сучасної економічної практики.
2. Охарактеризувати виробничу структуру довільно обраного реального підприємства. Результати представити у вигляді презентації по конкретному обраному підприємству із вказівкою сайту цього підприємства.
3. По обраному підприємству побудувати (в загальному вигляді) виробничу і організаційну структури.

Тема 3. Характеристика продукції підприємства і її життєвого циклу

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Наведіть приклади вимірювання продукції в натуральних, умовно-натуральних і подвійних натуральних показниках. Результати представити у вигляді таблиці (табл. 2.1). По кожній групі навести мінімум три конкретні одиниці виміру.
2. Наведіть приклади по певному виду товару (автомобіль, трактор, металообробний верстат, мобільний телефон, холодильник, генератор, кондиціонер, косметика, тощо) на які асортиментні групи (типи) він ділиться і визначте в кожній асортиментній позиції конкретні товари.
3. Надайте характеристику цілей підприємства в залежності від стадії життєвого циклу продукції. Результати можна представити у вигляді таблиці або схеми із наступними обов'язковими елементами:
 - стадія життєвого циклу продукції;
 - головна ціль підприємства;
 - основне завдання.

Крім обов'язкових елементів таблиці або схеми можете додати свої, які вважаєте за доцільне. Крім того, результати можна візуально підтвердити певними фото, рисунками, що відповідають стадії життєвого циклу продукції (бажано, не обов'язково).

Таблиця 2.1

Вимірники обсягу продукції підприємства в натуральних одиницях

Натуральні одиниці виміру продукції підприємства	Конкретні одиниці виміру	Підприємства, на яких використовуються для вимірювання продукції	Додаткові характеристики
Певні фізичні одиниці	штуки		Підходить для підприємств, що виробляють однотипну продукцію.
	...		
	...		
Умовно-натуральні одиниці	Умовні консервні банки		Використовуються на консервних підприємствах і
	...		
	...		
Подвійні натуральні одиниці	в тонах і метрах		
	...		
	...		

Тема 4. Виробнича програма підприємства, її формування і ресурсне забезпечення

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Визначте склад ресурсного потенціалу виробничої програми. Для цього опишіть що входить до складу:

- матеріальних ресурсів;
- основних фондів;
- нематеріальних ресурсів;
- трудових ресурсів;
- фінансових ресурсів.

Результати представите у вигляді таблиці.

Види ресурсів можна візуально підтвердити певними фото із діяльності підприємств або рисунками (бажано, не обов'язково).

2. Дайте відповідь на питання: «Галузева специфіка та форми власності впливають на особливості формування виробничої програми підприємств?». Відповідь підтвердить аргументами.

Тема 5. Трудоресурсне забезпечення діяльності підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Підібрати показники, на основі яких можливо оцінити стан трудових ресурсів підприємства задля планування діяльності. Результати оформити у вигляді таблиці табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Показники стану трудових ресурсів підприємства

Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст (що дозволяє оцінити)

2. На прикладі певного підприємства визначити три можливі проблеми підприємства щодо забезпечення трудовими ресурсами, описати їх, запропонувати шляхи вирішення цих проблем.

Результати представити у вигляді таблиці. Таблицю побудувати самостійно із визначенням її елементів. За можливості (бажано, не обов'язково) візуально підтвердити наявність проблеми і можливий шлях її вирішення (фото, картинка, відео).

Тема 6. Основні і оборотні активи і їх значення для здійснення діяльності підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.**Рішення задач.**

1. Визначити показники використання основних фондів (фондовіддачу, фондомісткість, фондоозброєність), якщо відомо, що вартість основних фондів на початок року становить 820 тис. грн. У березні буде введено основних фондів на 65 тис. грн., в липні – на 40 тис. грн., а в вересні були виведені з експлуатації основні фонди на суму 35 тис. грн. Обсяг випуску продукції становить 11000 тис. грн. Чисельність промислово-виробничого персоналу – 735 осіб.

2. Підприємство здійснює прискорену амортизацію активної частини основних фондів, зокрема нових фрезерних верстатів з ЧПУ. Визначте, яким методом краще нараховувати цю амортизацію (методом зменшеного залишку або кумулятивним методом), якщо початкова вартість верстата 38 тис. грн., а нормативний строк його служби – 4 роки, а залишкова вартість 2 тис. грн.

3. За звітними даними собівартість товарної продукції становила 67000 грн., питома вага основної заробітної плати виробничих робітників у ній – 30%, матеріальних витрат – 40%. На плановий період передбачено досягти росту продуктивності праці одного працюючого на 3%, середньої заробітної плати – на 2 %, а зниження матеріальних витрат – на 5%. Вияснити, як зміниться собівартість товарної продукції у плановому році у відсотковому та грошовому вимірах?

4. Визначити середньорічну вартість основних фондів підприємства, коефіцієнти оновлення і вибуття основних фондів, якщо відомо, що вартість основних фондів на початок року становила 45 млн. грн., у лютому буде введено основних фондів на 250 тис. грн., у червні виведено на 450 тис. грн., у третьому кварталі введено на 550 тис. грн., в листопаді виведено на 250 тис. грн., а з 1 грудня буде введено основних фондів на 250 тис. грн.

Тема 7. Інвестиційно-інноваційна діяльність і ресурси підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформулюйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

Розробити інвестиційний проект. Запропонуйте інвестиційний проект підприємству (свій власний) і розрахуйте для нього основні показники ефективності, використовуючи наведений нижче методичний матеріал.

Методичний матеріал.

Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів може здійснюватися на підставі використання різних підходів, методів. У залежності від способу розрахунку дисконту і чистого грошового доходу є дві схеми прорахунку показників ефективності:

традиційна схема;

схема власного капіталу.

Аналіз економічної ефективності здійснюється шляхом розрахунку системи показників:

чистого приведеного до нинішньої вартості доходу,

внутрішньої норми прибутковості,

окупності інвестицій,

рентабельності проекту.

Усі вони мають одну важливу особливість: витрати і доходи, розділені часом, приводяться до базового моменту часу – дати початку реалізації проекту.

Розглянемо основні методи економічної оцінки інвестиційних проектів, що використовуються в сучасній практиці інвестиційного менеджменту, і відповідні особливості розрахунку ефективності реальних інвестицій згідно з традиційним підходом.

Розрахунок ефективності інвестицій проводиться за наступними основними показниками:

Розрахунковий рівень прибутковості (ARR – Accounting Rate of Return) визначається:

$$ARR = \frac{\sum_{t=1}^{t=n} EBIT_t (1 - T)}{\frac{1}{2} (Inv_0 + L)}, \quad (1)$$

де

EBIT (Earning Befor Interest and Taxes) – прибуток, що генерується відсотком (до сплати процентних платежів за довгостроковий борг і податок на прибуток);

T – ставка оподаткування прибутку

Inv_0 – обсяг початкової інвестиції

L – ліквідаційна вартість активів інвестиційного проекту.

Коефіцієнт одержуємо у відсотках. Необхідно помітити, що цей показник має ряд слабких сторін:

- ARR не враховує різної вартості коштів у часі
- ARR ігнорує відмінність у тривалості експлуатації активів, створених завдяки інвестуванню.

Отримане значення ARR порівнюється з коефіцієнтом рентабельності авансового капіталу; це розраховується як відношення загального чистого прибутку підприємства до загальної суми засобів, авансованих у його діяльність.

Період окупності проекту (PBP - Payback Period) – це показник, що характеризує термін на протязі якого надходження від виробничої діяльності повністю відшкодують витрати по інвестиціям. Показник характеризується наочністю та простотою, але має один суттєвий недолік, він не враховує цінність надходжень майбутніх періодів. Показник розраховується за формулою:

$$PBP = \frac{\text{Сума Інвестицій}}{\text{Щорічні Надходження}} \quad (2)$$

При використанні цього методу під дисконтованим періодом окупності інвестиційного проекту DPP (Discounted Payback Period Method) розуміють тривалість періоду від дати початку реалізації проекту, протягом якого відбувається повне повернення інвестиційних засобів (віддача на капітал досягає приведеної до дійсної вартості сум проведених інвестицій).

Якщо інвестиційний процес складає нерегулярні грошові потоки, то дисконтований період окупності визначається підсумовуванням послідовних складового чистого грошового потоку NCF_t , що дисконтується по ставці r , поки не буде отримано суми, що максимально наближається до загального дисконтованого обсягу інвестицій.

Щодо інвестицій, то для аналізу досить мати їхнє підсумовування у виді величини.

Головний недолік цього показника в тому, що він не враховує всього періоду функціонування інвестицій, і як наслідок, на нього не впливає та віддача, що перебуває за межами DPP.

Чиста приведена вартість (NPV - Net Present Value) представляє собою оцінку теперішньої вартості потоку майбутнього доходу. Цей показник використовується для оцінки та ранжування різних інвестиційних проектів з використанням загальної бази порівняння. Показник розраховується за формулою:

$$NPV = -\text{СумаІнвестицій} + \sum_{t=1}^n CF(t) \left(\frac{1+i}{100\%} \right)^{-t} \quad (3)$$

де

CF – щорічні дисконтовані надходження.

Цей метод в інвестиційному менеджменті є одним з основних. Показник NPV (Net Present Value) – чистий приведений до дійсної вартості (дисконтований) дохід або в дослівному перекладі «чиста дійсна вартість»; дає можливість визначити абсолютну величину ефекту від реалізації проекту. Він складає різницю між сумою приведених до дійсної вартості всіх грошових потоків доходів і сумою всіх дисконтованих грошових потоків витрат проекту за весь період його експлуатації, починаючи з дати початку інвестування. Дисконтування грошових потоків проекту за роками здійснюється по ставці r , що дорівнює середньозваженій вартості авансованого в проект капіталу ($r = WACC$).

Показник NPV відображає прогнозовану оцінку зміни економічного потенціалу підприємства у випадку прийняття проекту, що розглядається. Згідно з правилом NPV до реалізації приймають тільки ті проекти, що мають додане значення NPV ($NPV > 0$). Це означає, у придатного до реалізації інвестиційного проекту віддача від капіталу повинна перевищувати вкладений капітал.

Чистий приведений до дійсної вартості дохід різних проектів можна просумувати. Ця важлива особливість виділяє цей показник між іншими і дає можливість використовувати його як основний при оптимізації реального інвестиційного портфеля.

1. Індекс прибутковості (PI - Profitability Index) – це критерій оцінки інвестиційного проекту, що дає можливість визначення рейтингу проекту.

$$PI = \frac{\text{Приведені Надходження}}{\text{Приведені Виплати}} \quad (4)$$

За правилом PI приймають інвестиційний проект, що мають значення $PI > 1$.

Отже, на відміну від чистого приведенного до дійсної вартості доходу від реалізації проекту індекс рентабельності є відносним показником. Тому він дуже зручний при виборі одного проекту з декількох альтернативних, що мають приблизно однакові значення NPV або при формуванні портфеля інвестицій з максимальним сумарним значенням NPV в умовах обмеженості у фінансових ресурсах.

2. Внутрішній коефіцієнт рентабельності (IRR – Internal Rate of Return) позитивно характеризує інвестиційний проект у випадках коли вартість проекту перевищує умовну вартість капіталу інвестора.

$$\sum_{t=1}^n CF(t) \left(\frac{1+IRR}{100\%} \right)^t - \text{Сума Інвестицій} = 0 \quad (5)$$

Показник внутрішньої норми прибутковості IRR (Internal Rate of Return) характеризує максимально прийнятний відносний рівень витрат, що можуть бути здійснені при реалізації певного проекту. Показник, що визначає відносний рівень цих витрат, називається вартістю авансового капіталу або WACC. Відомо, що при фінансуванні проектів з різноманітних джерел цей показник визначається по формулі середньої арифметичної.

Отже, значення IRR показує верхню межу припустимого рівня дисконтної ставки, перевищення якої робить проект збитковим. Розрахувати IRR – значить знайти таку дисконтну ставку, при якій NPV дорівнює нулеві. Зміст цього показника полягає в тому, що інвестору необхідно порівняти отримане значення IRR з ціною джерела фінансових ресурсів визначеного інвестиційного проекту.

Тема 8. Поняття і основи фінансів підприємства.

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Побудувати схему класифікація фінансових ресурсів підприємства. Схема може мати приблизно наступний вигляд (рис. 8.1). В Схемі мають бути наступні класифікаційні ознаки:

- за джерелами створення (власні, позичкові, залучені);
- за формою власності (приватні, колективні, державні, комунальні, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав);
- за цільовим призначенням (на фінансування заснування підприємства, на розширення діяльності, рефінансування, на санаційне фінансування);
- за формою виявлення (грошові фонди, кошти в не фондovій формі);
- за напрямом надходження (внутрішні, зовнішні);
- за напрямом використання (платежі державі, кредиторам, інвесторам, страховим компаніям, у власне виробництво, в цінні папери, в фонди споживання та нагромадження, на благодійні цілі).

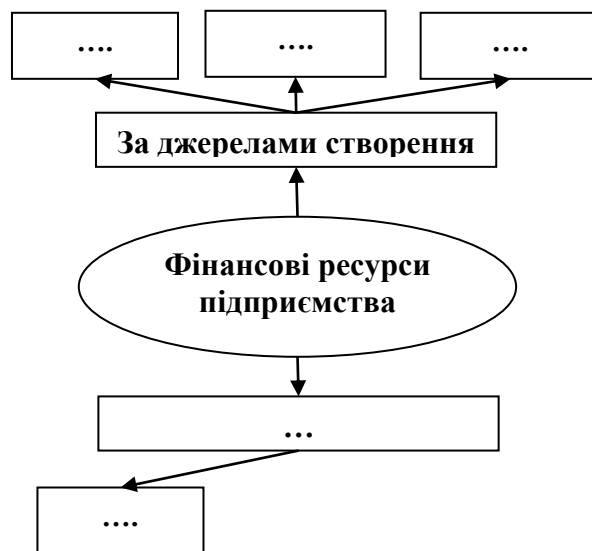

Рис. 8.1. Класифікація фінансових ресурсів підприємства.

2. Охарактеризуйте принципи сучасної організації фінансів підприємства. Кожному принципу надайте характеристику і визначте його вплив на діяльність підприємства.

3. Порівняйте сфери готівкових і безготівкових розрахунків. Результати порівняння представите у вигляді таблиці, зміст якої визначте самостійно, виходячи із матеріалів наданих в лекціях і джерелах літератури.

4. Підприємство «М» придбало облігації державної позики на загальну суму 20000 грн під 24 % річних строком на три місяці. Через два місяці це підприємство розрахувалося із заводом «Б» облігаціями державної позики. Дохід за облігаціями державної позики нараховується щомісяця. Визначити суму контракту між підприємствами «М» та «Б». Який додатковий прибуток отримає завод «Б» у результаті цього контракту?

Тема 9. Поняття поточних витрат і собівартості продукції підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

Підготувати презентацію на одну із нижче наведених тем:

1. Методи розрахунку собівартості
2. Собівартість вантажних перевезень
3. Собівартість послуг: методи розрахунку
4. Розрахунок собівартості сільськогосподарської продукції

Презентація має містити назву, структуру питань, що розкриваються (зміст), інформацію по виділених питаннях, представлену у структурованому вигляді. Загальна кількість слайдів 10-15, останній – перелік використаних джерел, що оформлений відповідно до стандарту.

Тема 10. Формування, розподіл і оподаткування прибутку підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Представити у вигляді схеми фактори, що впливають на розмір прибутку підприємства. Схему (рисунок) оформити відповідно до вимог (приклад оформлення рис. 8.1).

2. Представити у вигляді таблиці - розміри ставки єдиного податку, що визначені Податковим кодексом України для підприємств різних груп. Таблиця повинна мати наступний вигляд (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Ставки єдиного податку, що визначені для підприємств різних груп

Групи платників єдиного податку	Річний дохід, грн.	Дозволена кількість працівників	Ставка	
			звичайна	підвищена
...				
...				

Тема 11. Кредитування діяльності підприємства і його види

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

1. Побудувати таблицю «Класифікація кредитів, які можуть отримувати підприємства» (за даними другого питання лекції), що буде мати наступні елементи: ознака класифікації, різновиди кредитів, їх коротка характеристика. Оформити у відповідності до вимог.

2. Підготувати презентацію (10-15 слайдів) «Види банківських рахунків і порядок їх відкриття» із візуальним оформленням і посиланням на джерела інформації.

Тема 12. Оцінка ефективності і фінансових результатів діяльності підприємства

Опрацюйте лекційний матеріал і сформууйте глосарій до лекції, який буде містити максимально 10 визначень із обов'язковим посиланням на джерело цього визначення.

Завдання до теми.

Розробити презентацію на тему - Фінансові результати діяльності підприємства (мінімум 10 слайдів, використовувати матеріали лекції і мережі ІНТЕРНЕТ) із наведенням системи показників і формул їх розрахунку. Можливо використовувати дані конкретного підприємства.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИКОНАНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Тема	Кількість балів
Тема 1. Місце підприємства в ринковій соціально орієнтованій економіці	10
Тема 2. Структура і особливості управління підприємством	5
Тема 3. Характеристика продукції підприємства і її життєвого циклу	10
Тема 4. Виробнича програма підприємства, її формування і ресурсне забезпечення	5
Тема 5. Трудоресурсне забезпечення діяльності підприємства	5
Тема 6. Основні і оборотні активи і їх значення для здійснення діяльності підприємства	10
Тема 7. Інвестиційно-інноваційна діяльність і ресурси підприємства	15
Тема 8. Поняття і основи фінансів підприємства	10
Тема 9. Поняття поточних витрат і собівартості продукції підприємства	5
Тема 10. Формування, розподіл і оподаткування прибутку підприємства	5
Тема 11. Кредитування діяльності підприємства і його види	5
Тема 12. Оцінка ефективності і фінансових результатів діяльності підприємства	5
Виконання ІНДЗ (тези на студентську наукову конференцію або конференцію більш високого рівня за профілем дисципліни)	10
Разом	90

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 01.12.2010 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про акціонерні товариства. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про власність. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про господарські товариства. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про інвестиційну діяльність. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про оплату праці. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про оподаткування прибутку підприємств. Закон України // URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Економіка та фінанси підприємства: конспект лекцій: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент інвестицій та інновацій», «Менеджмент міжнародного бізнесу», «Логістика» першого бакалаврського рівня вищої освіти / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О.В. Гук. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 165 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32793>.
11. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281%29.pdf.
12. Економіка підприємства : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Г. О. Швиданенко, О. С. Федонін, О. Г. Мендрул [та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. Київ : КНЕУ, 2009. 439 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/67f76a55-759e-4fb7-93c5-5810c9e3cfe2/content>.
13. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О.Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL:

<http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Lisak-O.I.-Andryeyeva-L.O.-Boltyanska-L.O.-Ekonomika-pidpriyemstva-Navchalnij-posibnik.pdf>.

14. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

15. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокуренко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокуренка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5aaa39c1-9e84-49c5-ae59-504b9218c749/content>.

16. Бедриниць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansii-pidpriemstv-2018.pdf>.

17. Гаватюк Л. С. Фінанси підприємств у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 111 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2013/1/%D0%A4%D0%9F%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf>.

18. Любенко Н. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/305de8a1-949a-446b-a7e0-ad4de34a5762/content>.